

Kommunledningsförvaltningen
Åsa Olsson
0171-626505
asa.olsson@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Projekt Fossilfritt 2030

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Enköpings kommun deltar i BioDriv Östs projektansökan till Fossilfritt 2030 under perioden 2023-2025.

Ärendet

Bakgrund

Fossilfritt 2030 är en storregional kraftsamling i sex län som syftar till att växla upp och underlätta omställningen till fossilfria transporter så att 2030-målet för transportsektorn kan nås. Kraftsamlingen består av fyra samverkande projekt, som tillsammans samlar sex länsstyrelser, sex regioner och ett fyrtiotal kommuner.

Målet för Fossilfritt 2030 är att de deltagande offentliga aktörerna ska uppnå en fossiloberoende fordonsflotta före år 2030 och därigenom även underlätta näringslivets och allmänhetens omställning. Projektets insatser kommer att bidra till ett mer hållbart resande, en förbättrad tillgång till alternativa resesätt, förbättrad infrastruktur för tankning och laddning av förnybara drivmedel samt en ökad regional marknad för förnybara drivmedel. Målet kommer dessutom att leda till en grön regional tillväxt, en stärkt krisberedskap och en ökad omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi.

Projekten har pågått under 2020-2022 och finansierats av den Europeiska Regionala Utvecklingsfonden och projektens medverkande parter. Enköpings kommun har deltagit i projektet under dessa år.

Enköpings kommun har under projektet kunnat ta del av en hel del allmänt stöd som exempelvis mini-webbinarier och infomaterial. Kommunen har även fått stöd och rådgivning om transportintensiva fossilfria upphandlingar, både inom ramen för fyra målarstäders upphandlingsnätverk och individuellt, samt utbildning om fossilfria transporter av kommunfullmäktige. Det har även skett fordonsstripping av cirka 45 fordon som synliggör de förnybara alternativen samt rådgivning kring arbete med den egna fordonsflottan.

Avsikten är nu att starta en ny treårig etapp av Fossilfritt 2030-projektet. Inriktningen är att kommande projekt ska vara en naturlig fortsättning på nuvarande projekt och huvudfokus ska ligga på offentlig upphandling och etablering av laddinfrastruktur samt tankinfrastruktur för övriga förnybara drivmedel.

Tillväxtverket har aviserat en kommande utlysning för ERUF-medel inom detta område där BioDriv Öst planerar att skicka in en ansökan. Ansökan stänger den 14 december 2022 och om Enköpings kommun vill delta i projektansökan behöver detta meddelas senast den 30 november 2022.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Tidigare miljösamordnare och fordonssamordnare har arbetat med Fossilfritt 2030 under föregående projektperiod. Miljösamordnaren framhåller att projektet varit mycket bra och att det kan vara fördelaktigt att fortsätta och dra nytta av projektets kompetens och draghjälp samt att arbeta mot målet fossilfritt 2030 tillsammans med fler. Från inköpsavdelningen, som arbetar med miljökrav i upphandlingar, framhålls att BioDriv Öst är värdefull hjälp för att hitta fordonskrav som marknaden kan acceptera men som ändå ger någon effekt samt att de har haft möten med 4M-nätverket ("miljökravsgruppen") och där har de arbetat fram förslag på kravställning baserat på BioDriv Öst:s utkast. Det framhålls även att det inte kommer att bli mindre av den här sortens krav i framtiden och att de inom upphandling skulle vara betjänta av att få den här hjälpen för att komma igång med förslag på krav på fordon och arbetsmaskiner.

Kommunledningsförvaltningen föreslår därför att Enköpings kommun deltar i BioDriv Östs projektansökan till Fossilfritt 2030 under perioden 2023-2025.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för att delta i projektet är differentierad utifrån antal kommuninvånare samt utifrån om kommunen är medlem i BioDriv Öst eller inte. Kostnaden för Enköpings kommun uppgår till 34 000 kr per år under tre år, det vill säga 102 000 kr totalt då kommunen är medlem i BioDriv Öst. Som medlem betalar kommunen inget extra för att delta i projektet då medlemsavgiften till BioDriv Öst, som uppgår till 34 000 kr per år, används till projekt fossilfritt 2030. Under förutsättning att medlemskapet i BioDriv Öst består betalar kommunen således inget extra för att delta i projektet. För 2023 är medlemskapet i BioDriv Öst redan förlängt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-11-07

Infobladd, 2022-10-03

Hannu Högberg
Stabschef
Enköpings kommun

Åsa Olsson
Kansli- och utredningschef
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:
BioDriv Öst

FOSSILFRITT 2030 - FÖRFRÅGAN OM ATT DELTA I PROJEKT 2023-2025

En storregional kraftsamling för omställningen till förnybara drivmedel i Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro, Östergötland och Stockholms län.

Vi önskar besked om deltagande i projektet så snart som möjligt, men senast 30:e november.

Transporter och arbetsmaskiner står för en stor andel av utsläppen

År 2020 stod transporter och arbetsmaskiner för 40 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser.¹ För att nå de regionala och nationella energi- och klimatmålen behöver utsläppen från transporter minska och att fasa ut fossila drivmedel är en stor utmaning som spänner över hela samhället. På lokal nivå har regioner och kommuner stora möjligheter att vara ledande i denna omställning. Genom att arbeta med den egna verksamheten och verka externt skapas goda förutsättningar för näringsliv och allmänhet att ställa om. De kommande åren är avgörande och därför behöver arbetet med att ställa om till förnybara drivmedel i fordon och arbetsmaskiner intensifieras.

Förnybara drivmedel kan bidra till regional utveckling, stärkt krisberedskap och miljömål

Flera studier har slagit fast att en omställning till förnybara drivmedel kan bidra positivt till ett flertal av Sveriges miljömål och Agenda 2030² samt en rad samhällsmål.³ Att ställa om från fossil diesel och bensen till hållbar el, vätgas och biodrivmedel bidrar bland annat till regional utveckling och ökad sysselsättning. I stadstrafik kan minskat trafikbuller och mindre utsläpp av luftföroreningar uppnås. Omställningen till närproducerade förnybara drivmedel är också en viktig del i att säkerställa en trygg energiförsörjning. I händelser av kris eller krig är tillgången till säker drivmedelsförsörjning avgörande för att kunna bedriva samhällsviktig verksamhet och en förutsättning för ett stärkt totalförsvär.

Samverkan ger resultat

Sedan 2017 har flera efterföljande projekt inom Fossilfritt 2030 påskyndat omställningen till förnybara drivmedel i östra Mellansverige. I den senaste etappen 2020 till 2022 har sex regioner, sex länsstyrelser och ett fyrtiotal kommuner samverkat i omställningsarbetet. Samverkan har bland annat bidragit till gemensamma inköp av runt 1 000 nya miljöbilar och en ökad kraftsamling kring miljökrav i transportintensiva upphandlingar. Dessa insatser har ökat kostnadseffektiviteten i omställningen för varje enskild organisation och därtill underlättat näringslivets omställning. Arbetet har också bidragit till att påskyndat utbyggnaden av tank- och laddinfrastruktur för förnybara drivmedel.

Stöd i en komplex värld

En ständig utmaning i arbetet är att både marknaden och politiken på området förändras och utvecklas. Förändringar kan även ske i den egna organisationen. Det gör att det kan vara en utmaning att välja rätt lösning på rätt plats. För att möta dessa utmaningar behöver organisationer ha tillgång till expertkompetens och omvärldsbevakning. Detta är något som projektet Fossilfritt 2030 har kunnat bidra med genom att tillhandahålla en extra "kollega" och ett bollplank i omställningsarbetet.

Möjlighet till fortsatt samverkan under 2023-2025

Det är fortfarande mycket arbete kvar för att nå målen om fossilfria transporter. Genom fortsatt samverkan finns stora möjligheter att underlätta omställningsarbetet. Förutom tillgång till en gemensam expertis, har erfarenhetsutbyte mellan kommuner och regioner samt samordning av både strategiska och konkreta aktiviteter varit betydande i arbetet. För att kunna fortsätta den påbörjade omställningen vill BioDriv Öst, i nära samverkan med regioner, länsstyrelser och kommuner, ansöka om en fortsättning på projektet Fossilfritt 2030. Ambitionen är att projektet fortsatt ska bidra till en kostnadseffektiv samverkan över kommun- och länsgränser, som påskyndar omställningen till förnybara drivmedel i östra Mellansverige.

¹ <https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/>

² [Region Örebro län \(2020\) Hållbara transporter och Agenda 2030.](#)

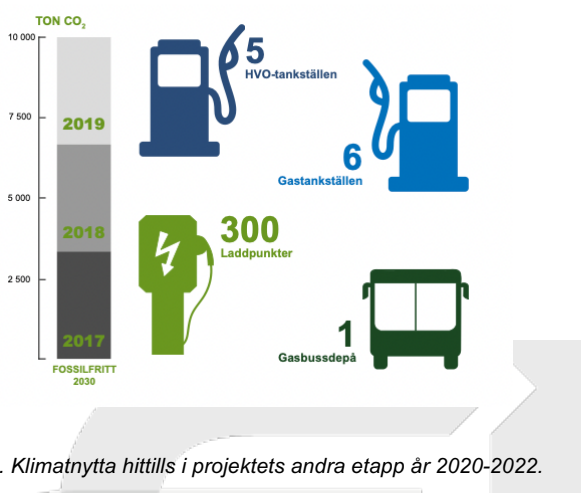
³ Bland annat [Lindfors, A., & Ammenberg, J. \(2021\). Using national environmental objectives in green public procurement: Method development and application on transport procurement in Sweden. Journal of Cleaner Production, 280\(2\)](#) och [RISE - Perspektiv på svenska förnybara drivmedel – utvärdering utifrån miljö kvalitets- och samhällsmål samt scenarier för inhemsk produktion till 2030.](#)

Projektets mål och resultat

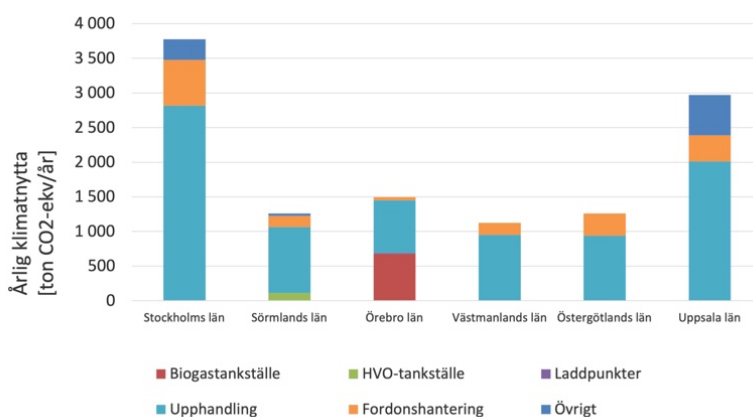
Tydliga resultat i projektets två första etapper

Fossilfritt 2030 levererar tydliga och konkreta resultat. I det första projektet var det utbyggnad av ny infrastruktur som stod för de tydligaste resultaten (figur 1 nedan). Nu när förbättrad infrastruktur finns på plats är det miljökrav i upphandlingar som bidragit till den största klimatnyttan i det pågående projektet (figur 2 nedan).

Figur 1. Klimatnytta i projektets första etapp år 2017-2019. Projektet genomfördes då i tre län och mycket ny infrastruktur för förnybara drivmedel etablerades.

Figur 2. Klimatnytta hittills i projektets andra etapp år 2020-2022.

Syfte

Projektets syfte är att stötta projektdeltagarna i arbetet med att ställa om till förnybara drivmedel så att klimatmålen till 2030 kan nås.

Projektmål

- Kvalitativa mål är att etablera stärkta former för samverkan över kommun- och länsgränser, som bidrar till en ökad kostnadseffektivitet i arbetet med att ställa om till förnybara drivmedel i fordon och arbetsmaskiner.
- Kvantitativa mål är att projektdeltagarna bidrar till att öka användningen av förnybara drivmedel vilket minskar klimatpåverkande utsläpp med minst 6000 ton CO₂-ekvivalenter i östra Mellansverige och Stockholm.

Uppfyllande av dessa mål kommer i sin tur att leda till minskade utsläpp av luftföroreningar, en starkt regional marknad och infrastruktur för förnybara drivmedel, en starkt krisberedskap, uppfyllande av de svenska miljömålen, introduktion av ny innovativ miljöteknik samt omställning till en mer cirkulär- och biobaserad ekonomi.

Projektet kommer att bidra med stöd och ökad kunskap

Projektets målgrupp

Den primära målgruppen för projektets insatser är deltagande kommuner och regioner. Sekundär målgrupp är övriga kommuner och kommunägda bolag i det huvudsakliga geografiska verksamhetsområdet.

Projektet kommer att arbeta med en bredd av aktiviteter som bidrar till att öka den regionala användningen av förnybara drivmedel på både kort och lång sikt. Projektets arbetsmetod bygger på att samtliga projektdeltagare erbjuds både gemensamt och individuellt anpassat expertstöd. Rådgivningen kommer att anpassas efter de lokala behoven och förutsättningarna. Utöver detta erbjuder projektet löpande möjlighet att delta i relevanta nätverk, seminarier, workshops och utbildningar. Arbetet i projektet kommer att genomföras inom fem områden.

1. Omställning av intern och regional drivmedelsanvändning samt påskynda utveckling av tank- och laddinfrastruktur.

- Kunskapsspridande aktiviteter för att öka kunskapsnivån om förnybara drivmedel.
- Operativt expertstöd i arbetet med att ställa om den egna drivmedelsanvändningen. Stödet kan vara analys av vilka fordonsmodeller som finns på marknaden, prova på aktiviteter kopplat till förnybara drivmedel samt jämförande totalkostandsanalyser mellan olika drivmedel.
- Stöd i arbetet med att etablera interna rutiner och system för statistik och uppföljning av klimatpåverkan från organisationens fordons- och drivmedelsanvändning.
- Påskynda utbyggnaden av infrastruktur för laddning och tankning av förnybara drivmedel i de aktuella länen. Stödet kan vara rådgivning för att söka ekonomiska bidrag samt översiktliga beräkningar. Dessutom kan pådrivande insatser och kontakter för att etablera och eller bevara infrastruktur för tankning av förnybara drivmedel ingå.

2. Miljökrav i offentlig upphandling

- Operativt expertstöd tillhandahållande av aktuell vägledning gällande miljökrav på fordon och drivmedel i upphandlingar. Exempelvis stöd med omvärldsbevakning, marknadsanalyser, leverantörsdialoget och uppföljning av miljökrav.
- Bjud in till nätverk för storregional samverkan kopplat till offentlig upphandling både för offentliga aktörer samt för samverkan mellan offentliga aktörer och näringsliv.

3. Förnybara drivmedel och stärkt civil beredskap

- Kunskap tas fram om hur ökad produktion, användning och lagerhållning av förnybara drivmedel kan stärka hela Sveriges civila beredskap. Viktiga beredskapsaspekter att tänka på vid omställning till förnybara drivmedel kommer att belysas och analyseras.
- Kunskap tas fram om vilka affärsmodeller och upphandlingsmodeller som kan utvecklas för att skapa ett intresse hos näringslivet att delta i arbetet med en ökad krisberedskap.
- Att de projektdeltagare som väljer att delta i aktiviteten stärker krisberedskapen inom sitt ansvarsområde.

4. Regional och nationell samverkan och samordning

- Leda storregionala samverkansgrupper och nätverk för kunskaps- och erfarenhetsutbyte som främjar och underlättar omställningen till förnybara drivmedel.
- Arbeta för gemensamma strategier och överenskommelser gällande inköp av fordon, arbetsmaskiner och drivmedel samt kravställning i upphandlingar.
- Utgöra en samlad och pådrivande kraft på regional och nationell nivå gällande styrmedel och riktlinjer som påverkar målgruppens omställning till förnybara drivmedel.
- Undersöka möjligheter till storregional samverkan i större upphandlingar samt underlätta genomförandet av sådana

5. Kunskapsunderlag, information och kommunikation

- Anpassad kommunikation som underlättar arbetet kommer att vara genomgående i hela projektet. Bland annat kommer nyhetsbrev att användas för att sprida information till projektdeltagarna.
- Löpande kommer kunskapsunderlag, vägledning och informationsmaterial att tas fram. Vilket material som tas fram, utformning samt informationskanal kommer bestämmas i nära dialog med målgruppen för att se vad som efterfrågas. Materialet kommer även att spridas nationellt.

Organisation

BioDriv Öst är projektägare och kommer att ansvara för övergripande projektsamordning och projektledning samt en stor del av projektets genomförande. Samtliga län kommer att ha en länsprojektledare hos BioDriv Öst och ibland delas denna roll mellan BioDriv Öst och regionen.

Region Östergötlands energikontor kommer att samverka som länsprojektledare i Östergötland. Energitkontoret Östergötland kommer att ansvara för samordning mellan länets offentliga aktörer och kontakt med projektdeltagare i länet.

Region Örebro län kommer att samverka som länsprojektledare i Örebro län. Region Örebro län kommer att ansvara för samordning mellan länets offentliga aktörer och kontakt med projektdeltagare i länet.

Region Uppsala och **Länsstyrelsen Västmanland** kommer att vara engagerade i att leda arbetet kopplat till förnybara drivmedel och stärkt civil beredskap.

Stockholms stad kommer att utgöra en samverkanspart som bidrar med expertkompetens och operativt stöd i exempelvis möjliga gemensamma upphandlingar.

Övriga regioner och länsstyrelser som vill medverka operativt i insatsen har möjlighet till detta. Projektet kommer även att samverka nära med flera nationella aktörer samt projektsatsningar och nätverk i storregionen och i angränsande län.

Översiktlig budget och medfinansiering för deltagande i insatsen

Projektet finansieras till 40 procent av Tillväxtverket genom den Europeiska regionala utvecklingsfonden. Övrig medfinansiering kommer från deltagande kommuner, regioner, länsstyrelser samt BioDriv Öst.

Preliminär totalbudget för projektets genomförande, i östra Mellansverige inklusive Stockholms län, är cirka 20 000 000 kr

Kommuner

Medlemmar i BioDriv Öst finansierar och stöttar verksamheten långsiktigt. De möjliggör därmed att organisationen kan finnas till, utveckla och medfinansiera nya projekt och bidra långsiktigt till transportsektorns omställning samt en hållbar regional utveckling. För de som inte är medlemmar i BioDriv Öst, men som önskar delta i projektet Fossilfritt 2030, tillkommer därför en administrativ avgift som behövs för att täcka de merkostnader som uppstår vid mer tillfälliga engagemang i projekt.

I tabellen nedan presenteras den årliga projektavgiften för år 2023–2025.

Kommuninvånare	Projektkostnad/år för medlem i BioDriv Öst			Projektkostnad/år övriga
	Medlemsavgift	Projektavgift	Summa medlem	Summa lcke-medlem
Under 60 000	34 000 kr	0 kr	34 000 kr	51 000 kr
Mellan 60 000 – 200 000	34 000 kr	16 000 kr	50 000 kr	75 000 kr
Över 200 000	34 000 kr	46 000 kr	80 000 kr	120 000 kr

Regioner

Regionernas beslut om samverkan i projektet i ett regionalt utvecklingsperspektiv ger tillgång till insatser i hela länet. Aktivitetsutbudet i respektive län kan dock komma att påverkas av regionens möjligheter till medfinansiering.

Frågor? Kontakta:

Olof Gunnarson, BioDriv Öst, olof.gunnarson@biodrivost.se, 0707-52 05 24